



Gökyüzü

Alp Akoğlu

3 Ekim'de Halkalı Güneş Tutulması

3 Ekim'de, yaklaşık 4 dakika sürecek bir halkalı Güneş tutulması gerçekleşecek. Bu tutulma ülkemizden parçalı tutulma olarak gözlenebilecek. Halkalı Güneş tutulması sırasında Ay, yeryüzüne uzak konumda yer aldığından, Güneş'in tamamını örtemez. Ay, Güneş'in önünden geçerken Güneş diskinin kenarları bir halka gibi görünür. Bu tutulma sırasında, halkalı tutulma hattında Güneş'in yaklaşık % 90'ı örtülecek. Halkalı tutulma, Atlantik Okyanusu'nda başlayıp, İspanya ve Portekiz'den geçerek, Afrika'yı kat ettikten sonra Hint Okyanusu'nda sona erecek.

Parçalı tutulma, konuma göre değişiklik göstermekle birlikte, ülkemizde 11:20 civarında başlayacak. 12:50 civarı, Güneş'in ortalama % 43'ü örtülmüş olacak. Yine, örtülme miktarı da konuma göre değişiyor. Güneybatı'da örtülme daha fazla olurken, kuzeybatıda daha az olacak. 14:10 civarı, tutulma tümüyle sona erecek.

Güneş tutulmalarını güvenilir bir Güneş filtresi olmadan kesinlikle çıplak gözle, dürbünle ya da teleskopla izlemeyin. Bunun yerine Güneş'in görüntüsünü bir kartona açacağınız iğne deliğinden, bir dürbün ya da teleskopun gözmerceğinden yere ya da duvara düşürebilirsiniz. Yine, küçük bir aynayla Güneş'in görüntüsünü uzaktaki bir duvara yansıtabilirsiniz.

Gezegenler

Venüs, akşam gökyüzünde ilk dikkati çeken gezegen. Güneydoğu ufku üzerinde pek de yüksekte yer almamasına karşın, parlaklığı sayesinde gözden kaçmıyor. Aylardır ufkun üzerindeki yükselmesini koruyan Venüs, bu ay ve Kasım ayı süresince ufkun üzerinde biraz yükselecek. Bu sıralar, Venüs'ü gözlemenin en iyi zamanları.

Uzunca bir süredir akşam gökyüzünde bulunan Jüpiter, ayın ilk günlerinde hala akşam gökyüzünde. Ancak, artık alacakaranlıkta ufka çok yakın konumda yer aldığından gezegeni görebilmek çok zor. Batı-güneybatı ufku üzerinde yer alan gezegeni gökyüzünde bulmak için bir dürbün yardımcı olabilir. Jüpiter, ayın son haftası sabah gökyüzüne geçmiş olacak ve önümüzdeki ay sabah gökyüzünde de olsa yeniden gözlenebilecek konuma gelecek.

Merkür, ay süresince akşam gökyüzünde yük-



selmesine karşın ufuktan çok az yükseliyor. Ay sonunda gezegen günbatımından yaklaşık 30 dakika sonra batıyor. Gezegeni çıplak gözle seçmek

çok zor. Ayın başında, Jüpiter ve Spika'yla çok yakın görünür konumda olacağı için bir dürbünle gökyüzünde bulunması daha kolay olacak. 4 Ekim akşamı, bir günlük hilal de bu gezegenlere eşlik edecek. Hava açık, batı ufku temiz olursa, güneş battıktan hemen sonra, bir dürbünle bu yaklaşmayı görmeyi deneyebilirsiniz.

Mars, Güneş battıktan yaklaşık 2 saat sonra doğu-kuzeydoğu ufkundan doğuyor. Ayın sonundaysa, hava karardığında, gezegen doğmuş oluyor. Mars, 29 Ekim'de gezegenimize en yakın konumda olacak ve bu onun 2018'e kadar, en yakın konumu olacak. (Ne yazık ki, bu günlerde dolaşan söylentideki gibi, dolunay kadar büyük görünmeyecek.) Bu yaklaşma sırasında Mars Ağustos 2003'teki kadar yakın olmasa da, gökyüzünde daha yüksek konumda bulunması sayesinde, gözlem koşulları teleskoplu gözlemciler için 2003 yılında olduğundan daha iyi olacak. Gezegenin parlaklığı bu sırada -2.3 kadire kadar çıkacak.

Yengeç Takımyıldızı'nda bulunan Satürn, ayın başında 02:00 civarında, ay sonunda da gece yarısından kısa bir süre sonra doğuyor. Gezegeni görmek için doğu-kuzeydoğu ufku üzerine bakmak gerekiyor.

Ay, 3 Ekim'de yeniay, 10 Ekim'de ilkdördün, 17 Ekim'de dolunay, 25 Ekim'de sondördün hallerinden geçecek.



1 Ekim saat 23:00, 15 Ekim saat 22:00, 31 Ekim saat 21:00'de gökyüzünün genel görünümü.